

ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ

汉语国际传播研究理论与方法

THEORIES AND METHODOLOGIES ON CHINESE LANGUAGE GLOBALIZATION STUDIES

ผู้เขียน WU YINGHUI

ผู้แปล กิจฉนิพงษ์ อารยะพูนพงศ์

SE-ED

inspiration starts here

CHINA MINZU UNIVERSITY PRESS



หนังสือแปลเรื่อง

“ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ”

汉语国际传播研究理论与方法

Theories and Methodologies on Chinese Language Globalization Studies

ผู้เขียน

WU YINGHUI

SE-ED

ผู้แปล

กิจติพงษ์ อารยะพูนพงศ์ *inspiration starts here*

คณะศิลปศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

2567

หนังสือแปลเรื่อง “ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ”

汉语国际传播研究理论与方法

Theories and Methodologies on Chinese Language Globalization Studies

สงวนลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ห้ามลอกเลียนแบบ ไม่ว่าส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่ารูปแบบใด ๆ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้พิมพ์เท่านั้น

ครั้งที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2567

จัดพิมพ์และเผยแพร่ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
บรรณาธิการ ดร.นิธิตยา สุนทรธรรมนิติ

ข้อมูลบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

อู่, อิงฮุย.

ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.-- กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2567.

198 หน้า.

1. ภาษาจีน – วิจัย. I. กิจติพงษ์ อารยะพูนพงศ์, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

495.91072

ISBN (e-book) 978-616-338-206-1



北京语言大学汉语国际教育研究院

Research Institute of International Chinese Language Education, BLCU

授权书

本人授权泰国先皇理工大学吴有进博士全权处理著作《汉语国际传播研究理论与方法》泰文版的翻译和出版事宜。

授权人：

北京语言大学

汉语国际教育研究院

吴应辉

2023 年 6 月 29 日于北京

SE-ED
inspiration starts here



สถาบันวิจัยการศึกษาภาษาจีนนานาชาติแห่งมหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง
Research Institute of International Chinese Language Education, BLCU

หนังสือมอบอำนาจ

ข้าพเจ้าอนุญาตให้ ดร.กิจติพงษ์ อารยะพูนพงศ์ (吴有进) อาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง มีสิทธิในการดำเนินการแปลและตีพิมพ์หนังสือ “ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” ฉบับภาษาไทยโดยสมบูรณ์

ผู้มอบอำนาจ :

ศาสตราจารย์ ดร.อู๋ อิงฮุย

สถาบันการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ

มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง

29 มิถุนายน 2566 ณ กรุงปักกิ่ง

SEED
inspiration starts here

คำนำผู้เขียน

แม้ว่าการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศในปัจจุบันจะเกิดขึ้นพร้อมกันกับการยกระดับกำลังอำนาจของชาติจีน แต่ทว่าการวิจัยทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องยังล้าหลังกว่าเชิงปฏิบัติเป็นอย่างมาก ในฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นผู้สนับสนุนการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศของจีนอย่างแข็งขัน ข้าพเจ้าจึงรู้สึกถึงความรับผิดชอบอย่างแรงกล้าที่จะทำการสำรวจเชิงทฤษฎี และบุกเบิกต่อภาระในด้านการสร้างระบบทฤษฎีและการปรับวิธีการวิจัยในด้านดังกล่าวให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในปี ค.ศ. 2008 โครงการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศที่ข้าพเจ้าได้เสนอขอรับทุนวิจัยไปนั้น โครงการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการเผยแพร่ภาษาจีนอย่างรวดเร็วในประเทศไทยและการนำรูปแบบการเผยแพร่ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” มีโอกาสได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนสังคมศาสตร์แห่งชาติจีน (The National Social Science Fund of China : NSSFC) และกลายเป็นโครงการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ โครงการแรกที่ได้รับทุนวิจัยจากกองทุนดังกล่าว และในปีเดียวกันนั้น มหาวิทยาลัยชาตส่วนกลาง (Minzu University of China) ก็ได้แต่งตั้งให้ข้าพเจ้าเป็นอาจารย์ที่ปรึกษานักศึกษาระดับปริญญาเอก ข้าพเจ้าจึงได้มีความตั้งใจที่จะผลิตดุชฎิบัณฑิตในทิศทางการวิจัยด้าน “การเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” ซึ่งเป็นหลักสูตรดุชฎิบัณฑิตระดับสองภายใต้สาขาวิชาภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์ประยุกต์ จากนั้น ในปี ค.ศ. 2009 โครงการวิจัยเรื่อง “การสร้างระบบทฤษฎีการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” ของข้าพเจ้าก็ยังคงได้ผ่านการคัดเลือกใน “โครงการสนับสนุนผู้มีความสามารถเป็นเลิศแห่งศตวรรษใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการจีน” อีกด้วย

อย่างไรก็ดี ไม่ว่าจะเป็นกระบวนการการวิจัยในโครงการวิจัยหรือการผลิตบัณฑิตระดับดุชฎิบัณฑิต ข้าพเจ้าต่างก็รู้สึกถึงความต้องการระบบทฤษฎีและวิธีการวิจัยของการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศอย่างเร่งด่วน ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงเริ่มเขียนเอกสารคำสอนเรื่อง “ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” นี้ขึ้นบนพื้นฐานของผลงานวิจัยก่อนหน้าที่มีไม่มากเท่าใดนัก และในระหว่างกระบวนการสอนนักศึกษาปริญญาเอกทั้ง 4 รุ่น ข้าพเจ้ายังคงปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และปรับแก้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นต่อไป และในที่สุดก็ได้กลายมาเป็นหนังสือที่ยังสมบูรณ์ไม่เต็มขั้นเล่มนี้ขึ้นมา ถึงแม้ว่าจะยังสมบูรณ์ไม่เต็มขั้น แต่ข้าพเจ้าก็รู้สึกอยู่ในห้วงลึกว่าทฤษฎีและวิธีการวิจัยนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อสาขาการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงรวบรวมความกล้าที่จะส่งต้นฉบับนี้ไปยังสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยชาตส่วนกลาง เพื่อตีพิมพ์เป็นหนึ่งในผลงานต้นฉบับในชุดตำรา “การวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศและการสอนภาษาจีนนานาชาติ” ที่ข้าพเจ้าได้มีการวางรูปแบบและรับหน้าที่เป็นหัวหน้าบรรณาธิการ ข้าพเจ้าหวังใจเป็นอย่างยิ่งว่าตำราเล่มนี้จะเป็นประโยชน์กับนักวิชาการ และนักศึกษาที่สนใจศึกษาด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ

หนังสือเล่มนี้แบ่งออกเป็น 8 บท เนื้อหาส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย 2 องค์ประกอบ คือ การสร้างระบบทฤษฎีและวิธีการวิจัย บทที่ 1 ถึงบทที่ 5 เป็นส่วนของระบบทฤษฎี ซึ่งในส่วนของบทนำจะเป็นการอธิบายเกี่ยวกับการกำหนดสาขาการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ การสร้างชุดแนวคิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ พร้อมกับชี้ให้เห็นถึงเป้าหมายภารกิจ และพื้นฐานทางทฤษฎีของการวิจัยในด้านดังกล่าว บทที่ 2 ถึงบทที่ 5 จะมีการแยกกันอธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ ช่องทางการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศของภาษาหลักในโลก ระบบการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ และการวางแผน การดำเนินการและการจัดการโครงการการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ รวมถึงประเด็นเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลโครงการ บทที่ 6 ถึงบทที่ 8 จะเป็นส่วนของอธิบายประเด็นเกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัยของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ การเลือกหัวข้อวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ หัวข้อ

วิจัยเพื่อการลงทุน และระเบียบวิธีในการกำหนดวิธีการวิจัย ตลอดจนวิธีการวิจัยเฉพาะด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ โดยจะมีการแยกอภิปรายเป็นสองระดับคือระเบียบวิธีกับวิธีวิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบทที่ 7 จะมีการนำเสนอข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแบบเสนอขอทุนวิจัยที่เคยผ่านการยื่นขอทุนจากกองทุนสังคมศาสตร์แห่งชาติจีน 3 ฉบับ โดยจะมีการเสนอแนวคิดในการเลือกหัวข้อและกลยุทธ์ในการกำหนดหัวข้อสำหรับการยื่นขอทุนวิจัย นอกจากนี้ ในแง่ของวิธีการวิจัยเกี่ยวกับทางการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ ข้าพเจ้ายังได้มีการเสนอวิธีการวิจัยที่สำคัญ ๆ เช่น วิธีเปรียบเทียบทัศนศาสตร์ วิธีวิเคราะห์ระบบมหภาค วิธีการผสมผสานเชิงปริมาณและคุณภาพโดยใช้ฐานข้อมูล ฯลฯ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ได้ถูกนำไปใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศที่ดำเนินการโดยนักศึกษาระดับปริญญาเอกมากกว่า 20 คน และวิธีวิจัยเหล่านี้ก็ยังสามารถพบเห็นในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาเอกที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วจำนวนกว่า 10 คน

อนึ่ง หนังสือเล่มนี้เป็นเพียงการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศในขั้นต้นของผู้เขียน อาจยังพบข้อบกพร่องหรือจุดที่ยังไม่สมบูรณ์ ด้วยเหตุนี้จึงใคร่ขอให้ผู้เชี่ยวชาญและปัญญาชนทุกท่านช่วยกรุณาชี้แนะมา ณ โอกาสนี้

ศาสตราจารย์ ดร.อู๋ อิงฮุย

ตุลาคม 2012

SE-ED
inspiration starts here

คำนำผู้แปล

ในฐานะผู้แปล กระผมมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้แปลหนังสือเล่มนี้ ซึ่งถือเป็นผลงานประพันธ์ที่สำคัญในวงการการศึกษาภาษาจีนระหว่างประเทศ แต่งขึ้นโดย ศาสตราจารย์ ดร.อู๋ อิงฮุย (Prof. Wu YingHui) นักการศึกษาด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศที่มีชื่อเสียงที่สุดท่านหนึ่งของประเทศจีน ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถาบันวิจัยการศึกษาภาษาจีนนานาชาติ / สถาบันวิจัยการศึกษาภาษาจีน (ฐานการวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์แห่งกระทรวงศึกษาธิการจีน) และเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยภาษาและวัฒนธรรมปักกิ่ง กระผมในฐานะที่ได้เป็นลูกศิษย์ของอาจารย์ท่านเมื่อครั้งศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการสอนภาษาจีนนานาชาติ ณ คณะครุศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยชนชาติส่วนกลาง กรุงปักกิ่งในปี ค.ศ. 2014 ในขณะนั้น ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ประกอบการเรียนรายวิชา “ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” ซึ่งหนังสือเล่มนี้ก็ได้ใช้ชื่อเดียวกันเป็นภาษาจีนว่า “汉语国际传播研究理论与方法” (ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ) หลังจากอ่านจบ กระผมสัมผัสได้ว่าหนังสือเล่มนี้แม้เนื้อหาส่วนใหญ่จะมีเนื้อหาเป็นเชิงทฤษฎี แต่ผู้เขียนนั้นกลับสามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างชัดเจนและเข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้อ่านที่สนใจด้านการศึกษาภาษาจีนไม่ว่าชาติใด ถึงแม้ขณะนี้เวลาจะล่วงเลยมากกว่า 10 ปี แต่กระผมก็ยังคงจดจำความรู้สึกหลังอ่านได้เป็นอย่างดี แนวคิดและทฤษฎีที่อาจารย์ท่านได้กล่าวไว้ในหนังสือเล่มนี้ยังคงถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ จึงได้ขออนุญาตอาจารย์ท่านนำหนังสือมาแปลเป็นภาษาไทย ด้วยเห็นว่าหนังสือฉบับแปลเล่มนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกในการทำความเข้าใจทฤษฎีและวิธีการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนนานาชาติได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการในแวดวงด้านการสอนภาษาจีนในประเทศไทยต่อไปในอนาคต

ในส่วนของสาระสำคัญของหนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้เผยให้เห็นถึงแง่มุมสำคัญของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศที่มีคุณค่าทางวิชาการใน 10 ประเด็นด้วยกัน คือ

1. การวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การส่งเสริมภาษาจีนในระดับสากล ซึ่งประกอบไปด้วยการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศในประเทศจีนโดยรวม และกลยุทธ์ที่ใช้กับประเทศอื่นที่ไม่ใช่ประเทศจีน
2. การวิจัยเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศในชาติอื่น ๆ รวมถึงประเด็นด้านระบบการศึกษา นโยบายภาษา และวัฒนธรรมประจำชาติที่มีผลต่อการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ และประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยความต้องการด้านการเรียนการสอนภาษาจีนของแต่ละประเทศ
3. การวิจัยเกี่ยวกับระบบ กลไก และการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ
4. การวิจัยเกี่ยวกับประเด็นการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนในบริบทที่เข้ากันกับท้องถิ่นในแต่ละประเทศ
5. การวิจัยการสร้างอำนาจอ่อนแห่งชาติควบคู่ไปกับการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ
6. การวิจัยกรณีศึกษาของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ
7. การวิจัยมาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ
8. การวิจัยระบบประเมินโครงการการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ
9. การวิจัยเทคโนโลยีการศึกษาสมัยใหม่ในบริบทของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ
10. การศึกษาประวัติศาสตร์ของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ

จะเห็นได้ว่าแง่มุมเหล่านี้เป็นการสรุปขอบเขตการวิจัยและประเด็นที่สำคัญในด้านต่าง ๆ ของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศในอนาคต ซึ่งกระผมมองว่าทัศนะที่มีคุณค่าเหล่านี้จะมีส่วนช่วยเสริมสร้าง และพัฒนาระบบการเผยแพร่ภาษาจีนของไทยในเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะในแง่มุมของการจัดการเรียนการสอนในระดับการศึกษาขั้นต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ เนื้อหาที่เราจะได้ศึกษาจากหนังสือเล่มนี้จะทำให้เราสามารถมองภาพได้อย่างเด่นชัดขึ้นว่า การเผยแพร่ภาษาจีนระหว่าง

ประเทศนั้นมิได้จำกัดอยู่เพียงขอบเขตของด้านภาษาศาสตร์ประยุกต์อีกต่อไป แต่กลับกลายเป็นสาขาการวิจัยใหม่ที่มีทั้งการข้ามประเทศ ข้ามวัฒนธรรม ข้ามภาษา และข้ามศาสตร์สาขาวิชา

ในการแปลครั้งนี้ กระผมได้ตระหนักถึงการใช้ศัพท์และสำนวนที่มีความซับซ้อนและอาจทำให้ผู้อ่านชาวไทยรู้สึกเข้าใจได้ยาก เนื่องจากบางส่วนของต้นฉบับมีการใช้สำนวนจีนที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งอาจไม่สามารถแปลตรงตัวให้ได้ ความหมายที่ชัดเจน เพื่อรักษาความหมายที่ลึกซึ้ง กระผมจึงได้เพิ่มการแทรกเชิงอรรถในบางส่วนของเนื้อหา เพื่ออธิบายที่มาของสำนวนเหล่านั้น รวมถึงการแปลคำบางคำที่มีความหมายซ้อนเร้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจบริบทและความหมายตามที่ต้นฉบับต้องการสื่อได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การแทรกเชิงอรรถนี้ไม่เพียงแต่ช่วยในการอธิบายความหมายเชิงลึกของสำนวน แต่ยังเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจในประเด็นสำคัญที่อาจคลุมเครือให้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งทั้งหมดนี้กระผมได้ทำด้วยความมุ่งมั่นที่จะรักษาความลึกซึ้งของเนื้อหาและความเข้าใจที่ถูกต้องในต้นฉบับ การแปลครั้งนี้จึงนับว่าเป็นความพยายามในการรักษาความหมายของต้นฉบับและถ่ายทอดให้กับผู้อ่านชาวไทยได้รับรู้และเข้าใจถึงแนวคิด ทฤษฎี และเนื้อหาที่ถูกต้องครบถ้วนที่สุด ทั้งในแง่ของการแปลเชิงความหมายและการอธิบายผ่านเชิงอรรถ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงความหมายที่แท้จริงของต้นฉบับภาษาจีนอย่างเต็มประสิทธิภาพ

ในกระบวนการแปล กระผมได้คำนึงถึงทั้งความถูกต้องในเชิงวิชาการและความชัดเจนในการทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้อย่างครบถ้วน การแปลครั้งนี้ได้พิจารณาถึงการแปลในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นการแปลตามตัวอักษร การแปลเอกสาร ความหมาย หรือการแปลแบบถอดความ ทั้งหมดนี้กระผมได้พยายามรักษาความเป็นอัตลักษณ์ของต้นฉบับในทุกแง่มุม โดยแสดงให้เห็นถึงกระบวนการแปลที่มีขั้นตอนชัดเจน เริ่มตั้งแต่การทำความเข้าใจต้นฉบับ การถ่ายทอดเป็นฉบับแปล การปรับแต่งเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ และการตรวจสอบงานแปลอย่างละเอียดทุกขั้นตอน อย่างไรก็ตาม ผู้แปลมีประเด็นที่จำเป็นต้องชี้แจงให้ผู้อ่านเข้าใจถึงแนวคิดและมุมมองในการถอดความ และรูปแบบในการแปลส่วนประกอบต่าง ๆ ในภาษาจีน ซึ่งจำเป็นต้องคงไว้ซึ่งสำนวนและกลิ่นอายของภาษาต้นฉบับให้มากที่สุด โดยจะขอแบ่งออกเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. การใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันแต่อยู่ในบริบทเดียวกัน เช่น การใช้คำว่า “ครูผู้สอน” และ “อาจารย์ผู้สอน” คำว่า “ครู” กับ “อาจารย์” มีนัยที่ต่างกัน อาจารย์มักกล่าวถึงผู้ที่สอนในระดับอุดมศึกษา แต่ในบางช่วงบางตอนอาจปรากฏการใช้เรียกรวมไปถึงระดับมัธยมเพื่อเป็นการให้เกียรติ
2. การใช้คำที่มีความหมายเดียวกันแต่ต่างชื่อเรียก เช่น การใช้คำว่า “ฮั่นบัน” “Hanban” และ “สำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน” ที่ทั้งหมดล้วนเป็นชื่อเรียกเดียวกันของแต่ละภาษานั้น ในบางประโยคอาจมีการใช้ชื่อเรียกดังกล่าวแตกต่างกันออกไปตามบริบท เพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำคำเดิมนั้น ๆ มากจนเกินไป
3. การใช้คำที่ถอดความจากต้นฉบับเดียวกันแต่ใช้ชื่อเรียกต่างกัน เช่น การใช้คำว่า “国际” ที่อาจแปลความหมายได้ว่าสากล นานาชาติ ระหว่างประเทศ หรืออื่น ๆ นั้น ในชื่อเรียกเฉพาะภาษาจีนคำต่าง ๆ เช่น “国际汉语教学” “国际汉语教育” “汉语国际传播” “汉语国际推广” ฯลฯ ได้มีการถอดความให้สอดคล้องกับบริบทของคำ โดยพิจารณาจากความเหมาะสมและความนิยมในการใช้ประกอบกับความยากง่ายในการอ่าน จึงกำหนดชื่อเรียกเป็น “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” “การศึกษภาษาจีนนานาชาติ” “การเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” และ “การส่งเสริมภาษาจีนในระดับสากล” ตามลำดับ
4. การใช้คำระบุปี “ค.ศ.” “พ.ศ.” จะมีการปรับใช้ตามบริบทของเนื้อความ กล่าวคือ หากในประโยคมีเนื้อความที่มีความเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ จะมีการระบุเป็น “ค.ศ.” แต่หากเป็นประโยคที่มีเนื้อความเกี่ยวข้องกับภาษาไทย จะมีการระบุเป็น “พ.ศ.”
5. การระบุแหล่งที่มาของเอกสารอ้างอิงที่เป็นบทความ งานวิจัย หรือวิทยานิพนธ์ในหนังสือฉบับแปลเล่มนี้ จะมีการคงรูปแบบการอ้างอิงจากต้นฉบับภาษาจีน เช่น การจัดเรียงตำแหน่งปีที่ตีพิมพ์ ฉบับที่ตีพิมพ์ ครั้งที่ตีพิมพ์ ฯลฯ แต่ในส่วนของเครื่องหมายหัวภาค หรือจุด “ . ” ในรูปแบบภาษาจีนจะมีการปรับเปลี่ยนเป็นเครื่องหมาย “ . ” ตามแบบสากล

ในหนังสือแปลเล่มนี้ กระผมได้มีการเพิ่มอภิธานศัพท์ไว้ท้ายเล่ม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจคำศัพท์เฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น คำศัพท์เหล่านี้มักมีความหมายเฉพาะทางหรือใช้ในบริบทเชิงวิชาการที่บางครั้งอาจทำให้ผู้อ่านรู้สึกสับสนหรือเข้าใจยาก การเพิ่มอภิธานศัพท์นี้จึงเป็นการช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงและทำความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างลึกซึ้งและถูกต้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การอ่านเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากที่สุด กระผมได้พิจารณาเลือกคำอธิบายที่เหมาะสมและครอบคลุมตามบริบทของเนื้อหาภายในเล่มอย่างละเอียดถี่ถ้วน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการเพิ่มอภิธานศัพท์นี้จะช่วยสนับสนุนการเรียนรู้และทำความเข้าใจทฤษฎีและเนื้อหาที่ซับซ้อนในหนังสือได้เป็นอย่างดี

อนึ่ง หนังสือแปลเรื่อง “ทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” เล่มนี้ สามารถดำเนินการจนประสบความสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ จันทโรนานนท์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเกริก ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ความรู้ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้การแปลครั้งนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี อีกท่านหนึ่งคือ อ.ดร.นิธิตยา สุนทรธรรมนิติ อาจารย์ประจำคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ที่ได้ให้เกียรติตอบรับเป็นบรรณาธิการ อีกทั้งยังได้ให้ความอนุเคราะห์ในการสืบค้นเอกสาร และตรวจทานการเทียบคำศัพท์เฉพาะจากต้นฉบับเป็นภาษาไทย ผู้แปลขอกราบขอบพระคุณทั้งสองท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ดร.กิจติพงษ์ อารยะพูนพงศ์

เมษายน 2567

SE-ED
inspiration starts here

คำนิยม

โดยศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร.กระแส ชนะวงศ์

ผมได้รับเชิญให้เขียนคำนิยม หนังสือทฤษฎีและวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ ที่แต่งโดยท่าน ศาสตราจารย์ ดร. Yinghui Wu นับว่าเป็นเกียรติอย่างยิ่ง เพราะท่านผู้เขียนตำราเล่มนี้ เป็นนักวิชาการที่เก่งมาก มีชื่อเสียง และมีผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพมาก

หนังสือเล่มนี้ ผมได้อ่านแล้วด้วยความสนใจ และชื่นชมการศึกษาค้นคว้าที่ละเอียดลออ ลึกซึ้งมาก เน้นด้วยว่า “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” ควรแทนชื่อใหม่ว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” ผมเห็นด้วยว่า ยุคแห่งการสอนภาษาจีนนานาชาติจำเป็นต้องสร้างสาขาการสอนภาษาจีนนานาชาติที่สอดคล้องกัน

ท่านผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ย้ำว่า สาเหตุที่มีการใช้ชื่อ “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” นั้น เนื่องจาก ชื่อเรียกนี้สามารถสะท้อนสถานการณ์จริงของการสอนภาษาจีนทั่วโลก รวมทั้งสะท้อนถึงความหมายโดยนัยของสาขาวิชาทั้งในปัจจุบันและอนาคตอันยาวไกลได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญก็คือ การใช้ชื่อเรียกนี้ จะสามารถทำให้ศาสตร์ความรู้เกิดการพัฒนาขยายขอบเขตไปในวงกว้างได้ด้วย

หนังสือเล่มนี้ ให้ความสำคัญต่อสถาบันขงจื่อมาก เพราะมีประสบการณ์ในการประเมินการเรียนการสอนภาษาจีนมาช้านาน จึงมีการประเมินด้วยตัวชี้วัดความสำเร็จได้อย่างดียิ่ง บทสรุปเกี่ยวกับการใช้หลักการประเมินของสถาบันขงจื่อ คือ หลักการ SMART ได้แก่ Specific (เฉพาะเจาะจง) Measurable (สามารถวัดได้) Action-Oriented (ยึดการกระทำเป็นหลัก) Realistic (เป็นตามความจริง) และ Time and Resource Constrained (เวลาและข้อจำกัดด้านทรัพยากร)

ครับ ผมอ่านหนังสือเล่มนี้ด้วยความชื่นชมยินดีในความรู้ ความสามารถของผู้เขียน ซึ่งเป็นนักวิชาการที่เราภูมิใจ และขอชื่นชม ดร.กิจติพงษ์ อารยะพูนพงศ์ ที่แปลได้ดีมาก ใช้ภาษาไทยได้สละสลวยงดงามมาก อ่านได้เข้าใจง่ายด้วย เชื่อว่าผู้อ่านที่ได้อ่านละเอียด และตั้งใจนำไปใช้ประโยชน์เชิงวิชาการและการบริหารจริง ๆ แล้ว จะประทับใจมาก

ภาษาจีนสำคัญมาก และมีคนพูดและเขียนมากที่สุดในโลกวันนี้ จึงอยากแนะนำให้ได้อ่านหนังสือเล่มนี้โดยทั่วกัน

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ดร.กระแส ชนะวงศ์
inspiration starts here
อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกริก

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ.....	1
ตอนที่ 1 การกำหนดสาขาการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	1
1. ชื่อสาขาวิชา “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” ควรแทนที่ด้วยชื่อใหม่ว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ”	1
2. สถานภาพของสาขาการสอนภาษาจีนนานาชาติและสาขาการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงโดยด่วน.....	6
ตอนที่ 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยและพื้นฐานทางทฤษฎีของสาขาการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ และการจัดตั้งสาขาวิชาการสอนภาษาจีนนานาชาติ.....	8
1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	8
2. พื้นฐานทางทฤษฎีของการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	10
3. ภารกิจที่ต้องเผชิญในการจัดตั้งสาขาวิชาการสอนภาษาจีนนานาชาติ.....	10
ตอนที่ 3 การวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศและการส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	12
1. การเปลี่ยนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติสู่การส่งเสริมภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	12
2. การเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศไม่ได้เป็นเพียงความต้องการของประเทศจีนเท่านั้น แต่ยังเป็นความต้องการของโลกด้วย.....	13
3. การวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศเป็นความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับปฏิบัติการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	14
4. การวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศมีความจำเป็นสำหรับจัดตั้งสาขาวิชาการสอนภาษาจีนนานาชาติ.....	15
บทที่ 2 การอภิปรายทฤษฎีเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ.....	16
ตอนที่ 1 การอภิปรายกฎเกณฑ์ด้านการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ.....	16
1. แนวคิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ภาษาแต่ละกลุ่ม.....	16
2. การอภิปรายเกี่ยวกับกฎเกณฑ์ของการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ.....	18
ตอนที่ 2 การอภิปรายแนวคิดการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ.....	21
1. การเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศช่วยธำรงรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติ.....	21
2. ความหลากหลายทางวัฒนธรรมมีส่วนช่วยในการดำรงไว้ซึ่งการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยแบบพหุนิยมและโลกแบบพหุนิยม.....	22
3. การเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศ.....	22
4. การเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศเอื้อต่อการส่งเสริมความเข้าใจระหว่างมนุษย์และสร้างโลกสมานฉันท์.....	23
ตอนที่ 3 หลักการพื้นฐานในการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ.....	23
1. ทัศนคติในการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ.....	23
2. หลักการพื้นฐานในการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ.....	26
ตอนที่ 4 การเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ และการสร้างอำนาจอ่อนของประเทศ.....	28
1. อำนาจแข็งและอำนาจอ่อน.....	28
2. บทบาทของการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศที่มีต่อการส่งเสริมอำนาจอ่อนและอำนาจแข็งของชาติ.....	29
ตอนที่ 5 ประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศอย่างยั่งยืน.....	30
1. การให้ความสำคัญกับการออกแบบเชิงโครงสร้างระดับสูง.....	30
2. การจัดตั้งระบบการเผยแพร่.....	31
3. การเสริมสร้างความสามารถในการเอาตัวรอด.....	32
4. การให้ความสำคัญกับปัญหา “สามองค์ประกอบการสอน”.....	32
5. การให้ความสำคัญกับการสร้างแพลตฟอร์มสื่อการสอน.....	33

6. การสร้างระบบสนับสนุนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์.....	33
7. การร่วมมือกับฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิด.....	33
8. การสร้างกลไกการดำเนินงานที่ดี.....	34
บทที่ 3 การศึกษาแนวทางในการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศของบางภาษาในโลก.....	35
ตอนที่ 1 แนวทางในการเผยแพร่ภาษาอังกฤษระหว่างประเทศ.....	35
1. ภาษาอังกฤษได้กลายเป็นสุดยอดภาษาสากล.....	35
2. การยึดครองพื้นที่และการวางรากฐานภาษาของสหราชอาณาจักร ทำให้ภาษาอังกฤษแพร่หลายไปทั่วโลกและหยั่งรากลึก.....	35
3. ความแข็งแกร่งของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษผลักดันให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นเจ้าแห่งภาษาสากล.....	38
4. องค์กรและมูลนิธิด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษช่วยส่งเสริมการเผยแพร่ภาษาอังกฤษระหว่างประเทศ.....	40
ตอนที่ 2 แนวทางในการเผยแพร่ภาษาฝรั่งเศสระหว่างประเทศ.....	43
1. สถานะในระดับสากลของภาษาฝรั่งเศส.....	43
2. แนวทางในการเผยแพร่ภาษาฝรั่งเศสระหว่างประเทศแบบร่วมมือ.....	44
ตอนที่ 3 รูปแบบในการเผยแพร่ภาษาสเปน อาหรับ รัสเซีย เยอรมัน ญี่ปุ่น และเกาหลีระหว่างประเทศ.....	47
1. การเผยแพร่ภาษาสเปนไปยังต่างประเทศโดยอาศัยอำนาจแข็ง.....	47
2. การเผยแพร่ภาษาอาหรับในวงกว้างโดยอาศัยอำนาจแข็งและวัฒนธรรมอาหรับเป็นหลัก (วัฒนธรรมอิสลาม).....	48
3. การเผยแพร่ภาษารัสเซียไปยังต่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานของอำนาจแข็งทางเศรษฐกิจ การทหารและเทคโนโลยีที่แข็งแกร่งของอดีตสหภาพโซเวียตเป็นหลัก.....	49
4. การเผยแพร่ภาษาเยอรมันในประเทศใกล้เคียงอาศัยกำลังทหารในอดีตเป็นหลัก แต่สถาบันเผยแพร่ภาษาเช่นสถาบันเกอเธ่ ก็มีบทบาทสำคัญในยุคปัจจุบันเช่นกัน.....	50
5. ภาษาญี่ปุ่นเคยถูกบังคับใช้อย่างแพร่หลายในบางประเทศหรือบางภูมิภาคในเอเชียโดยอาศัยกำลังทหาร แต่การเผยแพร่ไปยังต่างประเทศตั้งแต่ช่วงกลางถึงปลายศตวรรษที่ 20 ได้อาศัยความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจเป็นหลัก.....	51
6. การเผยแพร่ภาษาเกาหลีไปยังต่างประเทศตั้งอยู่บนพื้นฐานของความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประเทศเกาหลีได้เป็นหลัก โดยวัฒนธรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์มีบทบาทในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุน.....	53
ตอนที่ 4 การอภิปรายเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับความแข็งแกร่งของประเทศและการเผยแพร่ภาษา.....	54
1. อำนาจแข็งมีความหมายแตกต่างกันไปตามแต่ละยุคสมัย.....	54
2. ยุคแห่ง “การเผยแพร่แบบบังคับ” โดยใช้กำลังทหาร “ยึดครองพื้นที่และวางรากฐานภาษา” ได้กลายเป็นอดีต และ “การเผยแพร่แบบสมัครใจในสมัยใหม่” ภายใต้การสนับสนุนจากอำนาจแข็งกำลังกลายเป็นกระแสหลัก.....	54
3. ทำที่และมาตรการในการเผยแพร่ภาษาสามารถส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาการเผยแพร่ภาษาได้.....	55
4. อำนาจอ่อนสามารถส่งเสริมการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ และสามารถแปรเปลี่ยนเป็นอำนาจแข็งได้.....	56
5. การเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศโดยการขับเคลื่อนของภาครัฐและกึ่งรัฐมีส่วนช่วยให้เห็นประสิทธิผลรวดเร็วมากยิ่งขึ้น.....	56
6. ภาษาจีนก้าวสู่ระดับโลกมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน.....	56
บทที่ 4 การวิจัยระบบการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	58
ตอนที่ 1 รูปแบบของระบบการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศและการออกแบบเชิงโครงสร้างระดับสูง.....	58
1. รูปแบบจำลองระบบการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศ 3 ประเภท.....	58
2. การออกแบบเชิงโครงสร้างระดับสูงสำคัญต่อการเผยแพร่ภาษาระหว่างประเทศอย่างยิ่ง.....	60
ตอนที่ 2 โครงสร้างและลักษณะพิเศษของระบบการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	62
1. ระบบและลักษณะพิเศษของ “การผสมผสานที่ทับซ้อนกันแบบหลากหลาย” ในการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	62

2. วิธีการสร้างระบบการเผยแพร่ภาษาจีน.....	64
ตอนที่ 3 ทฤษฎีวงกลมและทฤษฎีลำดับขั้นในการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศและแนวคิดพันธมิตรด้าน	
การเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	66
1. ทฤษฎีวงกลมในการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	66
2. ทฤษฎีลำดับขั้นในการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	68
3. การสร้างเอกภาพในการร่วมมือกันเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ และการสร้างพันธมิตรด้าน	
การเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	69
บทที่ 5 การวางแผน การดำเนินการ การบริหารจัดการและการประเมินผลโครงการการเผยแพร่	
ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	71
ตอนที่ 1 องค์ประกอบของการวางแผนโครงการการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนระหว่างประเทศ.....	71
1. คำจำกัดความและการจำแนกประเภทโครงการการเผยแพร่ภาษาและวัฒนธรรมจีนระหว่างประเทศ.....	71
2. องค์ประกอบของการวางแผนโครงการการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	73
ตอนที่ 2 การดำเนินการ และการบริหารจัดการโครงการการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	75
1. หลักการบางประการที่ต้องยึดถือในการดำเนินการโครงการ.....	75
2. ขั้นตอนในการดำเนินการและการบริหารจัดการโครงการการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	77
ตอนที่ 3 การอธิบายเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการประเมินโครงการการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	78
1. ทฤษฎีและวิธีการในการประเมินโครงการ.....	78
2. กลยุทธ์พื้นฐานในการประเมินโครงการ.....	79
3. แนวคิดและวิธีการสร้างระบบชี้วัดและประเมินผลโครงการ.....	80
4. การดำเนินการประเมินโครงการ.....	81
ตอนที่ 4 การวิจัยระบบชี้วัดและประเมินผลสถาบันขงจื้อ.....	82
1. การจัดทำระบบชี้วัดและประเมินผลสถาบันขงจื้อเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของการเผยแพร่	
ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	82
2. พื้นฐานทางทฤษฎี แนวความคิด และหลักการพื้นฐานในการจัดทำระบบชี้วัดและประเมินผลสถาบันขงจื้อ.....	84
3. สาระสำคัญของระบบชี้วัดและประเมินผลสถาบันขงจื้อ.....	86
4. การอธิบายระบบชี้วัดข้างต้น.....	90
5. การผสมผสานจุดร่วมและจุดต่างของระบบชี้วัดและประเมินผลสถาบันขงจื้อ.....	92
ตอนที่ 5 การอธิบายวิธีการตรวจสอบและประเมินครูสอนภาษาจีนอาสาสมัคร.....	92
1. คำแนะนำในการกรอกแบบฟอร์ม.....	93
2. วิธีการประเมินผล.....	94
บทที่ 6 ระเบียบวิธีวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	99
ตอนที่ 1 วิธีวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย.....	99
1. วิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์.....	99
2. ระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์.....	99
3. ความแตกต่างและความเชื่อมโยงระหว่างวิธีวิจัยกับระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์.....	99
4. ระดับของระเบียบวิธีวิจัยทางวิทยาศาสตร์.....	100
ตอนที่ 2 ระเบียบวิธีคิดในการพัฒนาทางทฤษฎีการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	101
1. การให้เหตุผลแบบอุปนัยและนิรนัยในการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	101
2. การวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	103
3. วิธีการจากอุปสรรคสู่ความสำเร็จในการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	104
ตอนที่ 3 ระเบียบวิธีของเครื่องมือทางทฤษฎีในกระบวนการคิดของการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีน	
ระหว่างประเทศ.....	105
1. วิธีการทางปรัชญา.....	105
2. วิธีการทางคณิตศาสตร์.....	107
3. วิธีการทางทฤษฎีระบบ.....	108

ตอนที่ 4 ระเบียบวิธีในการสร้าง ประเมิน และทดสอบระบบทฤษฎีวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	110
1. หลักการและวิธีการในการสร้างระบบทฤษฎีการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	110
2. ระเบียบวิธีในการประเมินและทดสอบระบบทฤษฎีการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	112
บทที่ 7 การเลือกหัวข้อวิจัย การเสนอโครงการวิจัย และการจัดทำแผนการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	115
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกหัวข้อวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	115
1. จับตาระแสนิยม จับประเด็นสำคัญ.....	115
2. วิสัยทัศน์ระดับสากล เข้าใจเอกลักษณ์ประจำชาติ.....	116
3. เริ่มจากความต้องการด้านการสอน ร่วมกับลักษณะสำคัญทางภาษา.....	116
4. ศึกษาแบบอย่างกรณีศึกษา พัฒนาสู่หลักสากล.....	116
5. ศึกษานโยบายด้านภาษา ส่งเสริมการเผยแพร่ภาษาจีน.....	117
ตอนที่ 2 การเสนอขอโครงการวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	117
1. เลือกสาขาวิชาที่เหมาะสม.....	118
2. ศึกษาวิจัยเบื้องต้นก่อนเสนอขอ.....	118
3. จัดตั้งคณะผู้วิจัยที่เข้มแข็ง มีหลักการทางวิทยาศาสตร์.....	119
4. เขียนข้อเสนอโครงการวิจัยที่มีคุณภาพสูง.....	119
ตอนที่ 3 การวิพากษ์แบบเสนอโครงการวิจัยที่ได้รับทุนจากกองทุนสังคมศาสตร์แห่งชาติจีนสามโครงการ.....	120
โครงการวิจัยที่ 1 : แบบเสนอโครงการวิจัยและการวิพากษ์กรณีศึกษาในหัวข้อ “รูปแบบการเผยแพร่ภาษาจีนอย่างรวดเร็วในประเทศไทยและการนำรูปแบบการเผยแพร่ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ”.....	120
โครงการวิจัยที่ 2 : แบบเสนอโครงการวิจัยและการวิพากษ์กรณีศึกษาในหัวข้อ “การวิจัยเกี่ยวกับการสร้างอรรถาภิธานหมวดระดับพื้นฐานในการสอนภาษาจีนนานาชาติ”.....	128
โครงการวิจัยที่ 3 : แบบเสนอโครงการวิจัยและการวิพากษ์กรณีศึกษาในหัวข้อ “การวิจัยมาตรฐานระดับคำศัพท์ในบริบทของการส่งเสริมภาษาจีนในระดับสากล”.....	134
ตอนที่ 4 การจัดทำแผนงานวิจัยด้านการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	143
1. แผนงานวิจัยมีความสำคัญต่อการดำเนินโครงการวิจัยให้ราบรื่นเป็นอย่างยิ่ง.....	143
2. การจัดทำแผนงานวิจัย.....	144
บทที่ 8 วิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ.....	147
ตอนที่ 1 ตัวอย่างวิธีการวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศที่เป็นรูปธรรม.....	147
1. วิธีวิเคราะห์ระบบมหภาค.....	147
2. วิธีเปรียบเทียบทัศนศาสตร์.....	149
3. วิธีการผสมผสานเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ.....	150
4. วิธีการสำรวจภาคสนาม.....	151
5. วิธีการวิจัยเอกสาร.....	152
ตอนที่ 2 แนวคิดและวิธีการวิจัยโครงการวิจัยตามบริบทของแต่ละประเทศและโครงการวิจัยเชิงประยุกต์อื่น ๆ.....	152
1. แนวคิดและวิธีการวิจัยโครงการวิจัยตามบริบทของแต่ละประเทศ.....	152
2. แนวคิดการศึกษาโครงการวิจัยเชิงประยุกต์และการเขียนรายงานการวิจัย.....	154
ตอนที่ 3 วิธีการวิจัยโดยอ้างอิงฐานข้อมูล และตัวอย่างกรณีศึกษาวิจัยทั่วไป.....	157
1. แนวคิดและวิธีการสร้างฐานข้อมูลสำหรับการสอนภาษาจีนนานาชาติ.....	157
2. วิธีการวิจัยโดยอ้างอิงฐานข้อมูล.....	163
ภาคผนวก : กรณีตัวอย่างการวิจัยโดยใช้วิธีเปรียบเทียบทัศนศาสตร์.....	166
เอกสารอ้างอิง.....	178
อภิธานศัพท์.....	181

บทที่ 1 บทนำ

ตอนที่ 1 การกำหนดสาขาการวิจัยการเผยแพร่วรรณกรรมภาษาจีนระหว่างประเทศ^①

1. ชื่อสาขาวิชา “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” ควรแทนที่ด้วยชื่อใหม่ว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ”

(1) ยุคแห่งการสอนภาษาจีนนานาชาติได้มาถึงแล้ว

ด้วยศักยภาพแห่งชาติแบบองค์รวมของประเทศจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากผ่านพ้นวิกฤตการณ์ทางการเงิน ความแตกต่างด้านความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศจีนกับประเทศที่พัฒนาแล้วของโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ขึ้น โดยมีช่องว่างที่แคบลงทุกวัน นาย Justin Yifu Lin รองประธานและหัวหน้านักเศรษฐศาสตร์ของธนาคารโลกได้ชี้ให้เห็นว่าภายในปี 2020 ประเทศจีนอาจกลายเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก^② ในขณะที่นักวิชาการชาวจีน Wang Zhenhua ก็ได้ชี้ให้เห็นเช่นกันว่าเศรษฐกิจมวลรวมของประเทศจีนจะเข้ามาแทนที่สหรัฐอเมริกาในฐานะเขตเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลกภายในปี 2018 และในปี 2030 GDP ของเอเชียจะคิดเป็น 53 เปอร์เซ็นต์ของโลก ส่วน GDP ของสหรัฐอเมริกาและยุโรปจะมีสัดส่วนรวมกันอยู่ที่ 33 เปอร์เซ็นต์^③ ทั้งนี้ การยกระดับสถานะระหว่างประเทศของประเทศจีนที่เป็นไปอย่างรวดเร็วเช่นนี้ ได้ทำให้ผู้คนทั่วโลกต้องการที่จะทำความเข้าใจประเทศจีนเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย จนอาจกล่าวได้ว่า กระแสการเรียนภาษาจีนกำลังแพร่กระจายไปทั่วทุกมุมโลกอยู่ในทุกขณะ ซึ่งเป็นสัญญาณว่ายุคสมัยใหม่ของการเผยแพร่วรรณกรรมภาษาจีนระหว่างประเทศได้มาถึงแล้ว อย่างไรก็ตาม ไม่ได้มีเพียงการเปิดสอนหลักสูตรภาษาจีนเฉพาะในระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเท่านั้น ความต้องการในการเปิดสอนหลักสูตรภาษาจีนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในหลายประเทศก็เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน โดยอายุของผู้เรียนก็มีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ

ในปัจจุบัน จำนวนผู้ที่เรียนภาษาจีนในโลกมีจำนวนมากกว่า 40 ล้านคน^④ ความต้องการใช้ภาษาจีนทั่วโลกเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะประเทศในละแวกใกล้เคียง “ประเทศญี่ปุ่นมีผู้ที่กำลังเรียนภาษาจีนอยู่จำนวนกว่า 2 ล้านคน ในขณะที่ประเทศเกาหลีใต้มีผู้เรียนภาษาจีนมากกว่า 1 ล้านคน และมหาวิทยาลัยในเกาหลีใต้จำนวนทั้งสิ้น 142 แห่งก็ได้มีการเปิดหลักสูตรภาษาจีนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในขณะเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการของเกาหลีใต้ก็ยังมีแผนที่จะเปิดสอนภาษาจีนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั่วประเทศเพิ่มเติม ในส่วนของประเทศอินโดนีเซีย ในปัจจุบันก็มีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 1,000 แห่งที่มีการเปิดสอนวิชาภาษาจีนอย่างเป็นทางการ”^⑤ สำหรับ “ประเทศไทย ในฐานะประเทศที่เริ่มมีกระแสตอบรับด้านการเรียนภาษาจีนที่มีจำนวนผู้เรียนภาษาจีนเพิ่มขึ้นกว่า 20 เท่าใน 10 ปี อีกทั้งยังเป็นประเทศที่ได้รับการจัดสรรครูสอนภาษาจีนอาสาสมัครจากประเทศจีนเป็นจำนวนมากที่สุดในโลก”^⑥ ซึ่งในปัจจุบันมีการจัดสรรครูสอนภาษาจีนอาสาสมัครจากประเทศจีนประมาณ 1,200 คนต่อปี^⑦ ด้านการก่อตั้งสถาบันขงจื่อในประเทศไทยก็ประสบความสำเร็จไม่น้อยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการที่แม้ประเทศไทยจะมีประชากรอยู่เพียง 60 ล้านคน แต่กลับมีการก่อตั้งสถาบันขงจื่อมากถึง 12 แห่ง รวมถึงห้องเรียนขงจื่ออีก 11 แห่ง ด้วยเหตุนี้ ส่งผลให้ในปัจจุบันการเรียนภาษาจีนในประเทศไทยได้กลายเป็นกระแสหนึ่ง จน

① เนื้อหาส่วนนี้เขียนขึ้นโดยนำบทความ “การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างสาขาการสอนภาษาจีนนานาชาติและวิจัยการเผยแพร่วรรณกรรมภาษาจีนระหว่างประเทศ” ในวารสาร “การประยุกต์ใช้ภาษาและตัวอักษร” ปี 2010 ฉบับที่ 4 ของ Wu Yinghui มาเขียนเพิ่มเติมและตัดทอนเนื้อหาบางส่วน

② Lin Yifu. จีนอาจกลายเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกในปี 2020. เว็บไซต์สำนักข่าวประเทศจีน วันที่ 22 มีนาคม 2009 :

<http://www.chinanews.com.cn/cj/gncj/news/2009/03-19/1608221.shtml>

③ Wang Zhenhua. จีนมีหวังกลายเป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในโลกภายในปี 2018. เว็บไซต์สำนักข่าวประเทศจีน วันที่ 24 กรกฎาคม 2009 :

<http://www.chinanews.com.cn/cj/gncj/news/2009/07-24/1789833.shtml>

④ Xu Lin. “กระแสนิยมเรียนภาษาจีน” ทั่วโลกเกินคาด จำนวนผู้เรียนทะลุ 40 ล้านคน. เว็บไซต์สำนักข่าวซินหัว วันที่ 13 มีนาคม 2009 :

http://news.xinhuanet.com/edu/2009-03/13/content_110_02421.htm

⑤ Zong Huanping. อิทธิพลที่โดดเด่นของสถาบันขงจื่อ : ชาวต่างชาติ 40 ล้านคนหันมาเรียนภาษาจีน. เว็บไซต์ประเทศจีน วันที่ 20 มีนาคม 2007 :

http://www.china.com.cn/international/txt/2007-03/20/content_7987819.htm

⑥ Wu Yinghui, Yang Jichun (2008). การวิจัยการเผยแพร่วรรณกรรมภาษาจีนอย่างรวดเร็วในประเทศไทย. วารสารการสอนภาษาจีนสากล. ปี 2008 ฉบับที่ 4.

⑦ ศูนย์อาสาสมัครฮันบัน (Hanban) เป็นผู้ให้ข้อมูล

อาจกล่าวได้ว่า สถานการณ์การเผยแพร่ภาษาจีนในประเทศไทยเป็นเรื่องมหัศจรรย์เรื่องหนึ่งในการเผยแพร่ภาษาจีนระดับนานาชาติในยุคปัจจุบัน

ในส่วนของการพัฒนาการสอนภาษาจีนในสหรัฐอเมริกาและยุโรปก็จัดอยู่ในเกณฑ์ที่ดีเช่นกัน จากผลการสำรวจของ American College Board พบว่า มีโรงเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวนมากกว่า 2,400 แห่ง在美国มีแผนที่จะเปิดสอนหลักสูตรภาษาจีนในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา^① หลังผ่านการพิจารณาด้านความมั่นคงของชาติ สหรัฐอเมริกา พุ่งเงินมหาศาลเพื่อดำเนินการด้านการสอน “ภาษาสำคัญ” (Critical Languages) ซึ่งภาษาจีนก็จัดเป็นหนึ่งใน 6 ภาษาสำคัญ^② (ภาษาอาหรับ ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษารัสเซีย ภาษาเปอร์เซีย ภาษาฮิบรู) ในขณะเดียวกัน จำนวนโรงเรียนที่เปิดสอนภาษาจีนในสหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส เยอรมนี รัสเซีย และประเทศอื่น ๆ ก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเช่นกัน ข้อเท็จจริงเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นว่ายุคแห่งการสอนภาษาจีนนานาชาติได้มาถึงแล้ว

(2) ยุคแห่งการสอนภาษาจีนนานาชาติจำเป็นต้องสร้างสาขาการสอนภาษาจีนนานาชาติที่สอดคล้องกัน

การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติและการสอนภาษาจีนในต่างประเทศมีความแตกต่างกันอย่างมาก โดยส่วนใหญ่แล้วจะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างใน 6 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรม ด้านสถานะของผู้เรียน ด้านบทบาทของครูผู้สอน ด้านระบบการศึกษา ด้านเป้าหมายและความต้องการ และด้านแบบเรียนและวิธีการสอน

การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศจีนซึ่งเคยมีความโดดเด่นในสมัยก่อน กำลังแปรเปลี่ยนสู่การสอนภาษาจีนในต่างประเทศควบคู่กับการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศจีนอย่างรวดเร็ว อีกทั้งทิศทางการสอนภาษาจีนในต่างประเทศก็ค่อย ๆ กลายเป็นตัวขับเคลื่อนหลัก ดังนั้น สาขาการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติแบบดั้งเดิมจึงควรปรับเปลี่ยนให้เข้ากับยุคสมัย โดยเปลี่ยนเป็นสาขาวิชาการสอนภาษาจีนนานาชาติที่ประกอบด้วยการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศจีนและการสอนภาษาจีนในต่างประเทศ ทั้งนี้ นับตั้งแต่มีการเริ่มจัดตั้งสาขาการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติขึ้นในทศวรรษที่ 1980 เป็นต้นมา การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศจีนได้เกิดการพัฒนารุดหน้าอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดเป็นชุดของระบบทฤษฎีและวิธีการวิจัยของตนเองขึ้น อีกทั้งยังมีการนำเสนอผลงานวิจัยเป็นจำนวนมาก มีการสร้างระบบการผลิตบัณฑิตในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ทั้ง 3 ระดับที่มีความสมบูรณ์แบบ จึงถือเป็นการส่งเสริมการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศจีนให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี 2003 เป็นต้นมา “โครงการสะพานสู่ภาษาจีน”^③ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hanban) การจัดการประชุมภาษาจีนระดับโลกครั้งที่ 1 ณ กรุงปักกิ่งเมื่อเดือนกรกฎาคมปี 2005 รวมถึง “6 การเปลี่ยนแปลงสำคัญ”^④ ที่มีการประกาศใช้ในปี 2006 ก็ได้กระตุ้นให้การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติแปรเปลี่ยนเป็นการสอนภาษาจีนนานาชาติอย่างรวดเร็ว

① Yuan Chunlin. กระแสเรียนจีนในต่างแดนฮอตฮิตดลมน 2,400 โรงเรียนในสหรัฐ ฯ แห่งเปิดสอนจีน. เว็บไซต์สำนักข่าวซินหัว วันที่ 6 กรกฎาคม 2006 : http://news.xinhuanet.com/edu/2006-07/06/content_4800553.htm

② Dina Powell & Barry Lowenkron. National Security Language Initiative. <http://www.actfl.org/i4a/pages/index.cfm?pageid=4249> ภาษาสำคัญ ได้แก่ อาหรับ จีน รัสเซีย อินเดีย เปอร์เซีย และภาษาอื่น ๆ (ข้อความต้นฉบับ : The NSLI will dramatically increase the number of Americans learning critical need foreign languages such as Arabic, Chinese, Russian, Hindi, Farsi, and others through new and expanded programs from kindergarten through university and into the workforce.)

③ โครงการสะพานสู่ภาษาจีนส่วนใหญ่ประกอบด้วย สถาบันขงจื่อ การจัดทำการสอนภาษาออนไลน์ แบบเรียน การบันทึกภาพและเสียง และมัลติมีเดียระหว่างจีนและสหรัฐ ฯ การจัดตั้งทีมผู้สอนภาษาจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ การสร้างฐานการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ การทดสอบวัดความรู้ภาษาจีน การประชุมภาษาจีนระดับโลก และ “การแข่งขันสะพานสู่ภาษาจีน” กองทุน “สะพานสู่ภาษาจีน” และการให้ความช่วยเหลือห้องสมุดภาษาจีนในต่างประเทศ รวมถึงการจัดตั้งพื้นฐานทั่วไปรวม 9 ด้าน

④ “6 การเปลี่ยนแปลงสำคัญ” หรือ “六大转变” หมายถึงการปฏิรูปสำคัญหกประการในการเปลี่ยนแปลงการสอนภาษาจีนระหว่างประเทศ ประกอบด้วย: 1) จากเนื้อหาการสอนที่มุ่งเน้นประเทศจีน เป็นเนื้อหาที่ตอบสนองความต้องการสากล 2) จากวิธีการสอนแบบดั้งเดิม เป็นวิธีการสอนที่ผสมผสานเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) จากการสอนเน้นเฉพาะภาษาจีน เป็นการสอนที่รวมถึงความเข้าใจวัฒนธรรมและการประยุกต์ใช้ภาษา 4) จากการศึกษาแบบเดิม เป็นการศึกษาแบบบูรณาการที่มีความหลากหลายและเป็นสากลมากขึ้น 5) จากสื่อการสอนแบบเดิม เป็นการพัฒนาสื่อที่หลากหลายตามความต้องการของแต่ละประเทศ 6) จากรูปแบบการสอนภายในประเทศ เป็นการสอนที่เน้นการร่วมมือระหว่างประเทศและการแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษา

การสอนภาษาจีนในปัจจุบัน นอกจากจะมีการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศจีนแล้ว ยังมีประเทศอื่น ๆ อีกกว่า 100 ประเทศที่กำลังมีการจัดการเรียนการสอนภาษาจีน ตามข้อมูลที่เผยแพร่โดยกระทรวงศึกษาธิการจีน ในปี 2011 นักศึกษาต่างชาติในประเทศจีนมีจำนวนรวมทะลุ 290,000 คน ต่อปีเป็นครั้งแรก โดยมีจำนวนผู้ที่มาศึกษาต่อที่ประเทศจีนรวมทั้งสิ้น 292,611 คนจาก 194 ประเทศและภูมิภาค^① ซึ่งเมื่อเทียบกับจำนวนผู้ที่เรียนภาษาจีนในประเทศอื่น ๆ ในโลกแล้ว จะคิดเป็นสัดส่วนไม่ถึง 1% (0.725% คำนวณจากจำนวน 40 ล้านคนทั่วโลกที่เรียนภาษาจีน) ในส่วนของครูสอนภาษาจีนอาสาสมัครระดับนานาชาติและครูสอนภาษาจีนที่มีการจัดสรรจากประเทศจีนไปยังประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ก็ยังถือว่ามีส่วนเล็กน้อย เมื่อเทียบกับจำนวนครูสอนภาษาจีนทั้งหมดจากทั่วทุกมุมโลก จากสภาพการณ์เช่นนี้ ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า หัวใจสำคัญของการสอนภาษาจีนไม่ได้อยู่ในประเทศจีนแต่อยู่ที่ต่างประเทศ และยุคแห่ง “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” ที่ยึดการสอนภาษาจีนในต่างประเทศเป็นหัวใจสำคัญได้มาถึงแล้ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทำการขยายขอบเขตเปลี่ยนแปลง และสร้างสาขาวิชา “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” ที่เหมาะสมกับการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ และเอื้อต่อการพัฒนาของสาขาวิชาขึ้น บนพื้นฐานของสาขาการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติแบบดั้งเดิม

ความหมายแฝงของการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติคือ “การสอนภาษาจีนให้กับชาวต่างชาติ” ซึ่งมีความหมายโดยนัยว่า “มีครูผู้สอนเป็นชาวจีน และครูชาวจีนเป็นผู้สอนนักเรียนชาวต่างชาติ” แต่สำหรับยุคของ “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” นั้น เมื่อชาวต่างประเทศจำนวนกว่าพันหมื่นคนกำลังภาษาจีนในประเทศของตนเอง ครูที่สอนภาษาจีนส่วนใหญ่จึงอาจเป็นประชากรในประเทศ ดังนั้น การใช้ชื่อการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติในประเทศอื่นที่ไม่ใช่ประเทศจีนจึงอาจไม่ค่อยเหมาะสมเท่าใดนัก กล่าวคือ ในฐานะที่ “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” เป็นสาขาวิชาหนึ่ง หากเกิดการเปลี่ยนแปลงความหมายภายในตัวสาขาวิชา จนถึงระดับที่ขอบเขตชื่อเรียกสาขาวิชาไม่สามารถครอบคลุมได้ ก็จำเป็นต้องมีการแทนที่ชื่อเรียกสาขาวิชาใหม่ จาก “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” เป็น “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” หากเป็นเช่นนั้น สาขาวิชา “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” ก็จะสามารถครอบคลุมตามความต้องการในการพัฒนาเนื้อหาสาระของสาขาวิชาในยุคของการสอนภาษาจีนนานาชาติได้เป็นอย่างดี แม้ว่าในทางโครงสร้างการใช้ชื่อสาขาวิชา “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” จะยังคงมีบทบาทสำคัญ แต่ในความเป็นจริง สาขาการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติได้เข้าสู่ยุคของสาขาวิชา “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งอาจกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การแทนที่ชื่อเรียกสาขาวิชา “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” ซึ่งเป็นชื่อเรียกเดิม ด้วยชื่อเรียกสาขาวิชาใหม่ที่สามารถสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงนี้ได้เป็นอย่างดีที่ว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” นั้น เป็นเรื่องที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้

อย่างไรก็ตาม ในความเป็นจริงแล้ว คำว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” ได้มีการใช้อย่างแพร่หลายในแวดวงการสอนภาษาจีนมาก่อนหน้า อาทิ การประชุมวิชาการที่จัดขึ้นเป็นประจำโดยสมาคมการสอนภาษาจีนโลก ที่กำหนดชื่อเป็น “การประชุมสัมมนาด้านการสอนภาษาจีนนานาชาติครั้งที่ X” สำหรับชื่องานประชุมวิชาการที่สถาบันอุดมศึกษาในสหรัฐอเมริกาและจีนร่วมกันจัดเป็นประจำ ได้มีการใช้ชื่องานว่า “งานสัมมนาวิชาการด้านสอนภาษาจีนระดับนานาชาติครั้งที่ X” “ฐานการวิจัยการสอนภาษาจีนนานาชาติ” จำนวน 10 แห่งที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hanban) มีการใช้คำว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” วารสารวิชาการที่ตีพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (Beijing Foreign Studies University : BFSU) มีการใช้ชื่อว่า “การศึกษภาษาจีนนานาชาติ” (ชื่อเดิม “พลวัตและการวิจัยการสอนภาษาจีนนานาชาติ”) รวมถึงชุดหลักสูตรภาษาจีนที่จัดทำโดยสำนักงานส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาจีนนานาชาติแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (Hanban) หลักสูตรหนึ่งมีชื่อเรียกว่า “หลักสูตรการสอนภาษาจีนนานาชาติทั่วไป” และมีการใช้ชื่อในลักษณะอื่น ๆ เช่น “รางวัลการสอนภาษาจีนนานาชาติเชิงสร้างสรรค์” และ “งานนิทรรศการทรัพยากรการสอนภาษาจีนนานาชาติ” เป็นต้น

^① กระทรวงศึกษาธิการจีน. ข้อมูลสถิตินักศึกษาต่างชาติจากทั่วประเทศจีนในปี 2011. เข้าสืบค้นเว็บไซต์กระทรวงศึกษาธิการจีน เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2012 : <http://www.moe.edu.cn/publicfiles/business/htmlfiles/moe/s5987/201202/131117.html>

ที่สำคัญอย่างยิ่งคือ ตั้งแต่ปี 2010 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศจีน 3 แห่งได้เปิดตัววารสารวิชาการ 3 ฉบับที่เกี่ยวกับการวิจัยเฉพาะด้านการสอนภาษาจีนนานาชาติขึ้นพร้อมกันโดยมีได้วางแผนร่วมกัน ได้แก่ วารสาร “การวิจัยการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศ” โดยคณะศึกษาศาสตร์นานาชาติ มหาวิทยาลัยชนชาติส่วนกลาง (Minzu University of China) วารสาร “ภาษาจีนนานาชาติ” ของมหาวิทยาลัยซุนยัตเซ็น (Sun Yat-sen University) และ “วารสารภาษาจีนนานาชาติ” ของมหาวิทยาลัยเซี่ยเหมิน (Xiamen University) ซึ่งวารสารทั้งสามฉบับนี้ไม่ได้ใช้คำว่า “ภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ” อีกต่อไป แต่เลือกใช้คำว่า “ภาษาจีนนานาชาติ” หรือ “xx ภาษาจีนนานาชาติ” เพื่อเน้นย้ำความหมายโดยนัยที่เป็นการสอนภาษาจีนนานาชาติแทน ซึ่งปรากฏการณ์นี้มีใช้เรื่องเหนือความคาดหมาย แต่เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มในการพัฒนาสาขาการสอนภาษาจีนในยุคปัจจุบัน จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า แม้ว่าไม่มีผู้ใดส่งเสริมให้มีการนำคำว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” มาใช้เป็นชื่อสาขาวิชา แต่ในทางปฏิบัติ คำคำนี้ก็ค่อย ๆ ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง

แน่นอนว่ามีผู้เชี่ยวชาญบางส่วนแสดงทัศนะว่า ควรมีการเลือกใช้ชื่อสาขาวิชา เช่น “การศึกษาภาษาจีนนานาชาติ” “การสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ” “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ” และ “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง” เป็นต้น แต่ผู้เขียนมีความเห็นว่า คำว่า “การศึกษา” มีความหมายที่ครอบคลุมทั้งด้านการสอนการให้ความรู้ อีกทั้งยังแฝงไปด้วยความหมายของการอบรมศีลธรรม ซึ่งลักษณะเฉพาะของการศึกษาในประเทศจีนนั้นมีเอกลักษณ์ที่ค่อนข้างเด่นชัดจนเกินไปเมื่อชื่อของสาขาวิชาจำเป็นต้องครอบคลุมถึงการสอนภาษาจีนทั่วโลก ก็อาจเป็นการเหมาะสมมากกว่าที่จะลดทอนให้ภารกิจหลัก คือ “การสอนหนังสือ” และ “การให้ความรู้อันรวมถึงการอบรมศีลธรรม” เป็นภารกิจรอง ซึ่งแท้จริงแล้วชื่อเรียก “การสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ” ก็เป็นชื่อย่อของ “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ” ในขณะที่ปัจจุบันผู้คนต่างได้เถียงกันระหว่างการใช้ชื่อ “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ” และ “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง” ไม่ว่าจะเป็นชื่อแรกหรือชื่อหลัง เมื่อฟังแล้วก็ล้วนทำให้รู้สึก “แปร่งหู” รับรู้ได้ถึงการใช้ “คำนำเข้า” และไม่ใช้ภาษาจีนที่แท้จริง ที่สำคัญคือ คำว่า “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง” ยังมีความหมายครอบคลุมถึงการสอนภาษาจีนให้กับชนกลุ่มน้อยที่ภาษาแม่ไม่ใช่ภาษาจีน เช่น การสอนภาษาจีนให้กับชนกลุ่มน้อยที่มีภาษาแม่เป็นภาษาประจำชาติบางภาษา เช่น การสอนภาษาจีนให้กับนักเรียนชาวอุยกูร์ นักเรียนชาวทิเบต และนักเรียนชาวมองโกเลีย เป็นต้น

จากกรณีดังกล่าวจึงเห็นได้ว่า ชื่อสาขาวิชา “การศึกษาภาษาจีนนานาชาติ” “การสอนภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ” “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ” และ “การสอนภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง” ล้วนมีข้อบกพร่องอย่างเห็นได้ชัดเมื่อเปรียบเทียบกับแล้ว “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” จึงเป็นตัวเลือกที่ดีที่สุด ในขณะเดียวกัน ก็ยังคงมีความคิดเห็นที่มองว่าการใช้ชื่อเรียกสาขาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เหตุผลหลักคือ หากนำภาษาอังกฤษมาเป็นตัวอย่าง จะพบว่า ไม่มีการใช้ชื่อเรียกที่ว่า “การสอนภาษาอังกฤษนานาชาติ” อย่างไรก็ตาม ประเทศจีนก็ควรมีแนวคิดใหม่เป็นของตนเองและชาวจีนก็ควรมีความกล้าในการสร้างสาขาวิชาที่มีชื่อว่า “การสอนภาษาจีนนานาชาติ” ขึ้นมาอย่างเต็มภาคภูมิ แต่ก็เป็นเรื่องยากที่จะชี้ชัดว่าหลังจากมีการใช้ชื่อดังกล่าวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ประเทศอื่น ๆ ทั่วโลกจะมีการใช้ชื่อตามแบบประเทศจีนในลักษณะเดียวกันหรือไม่ เช่น “การสอนภาษาไยนานาชาติ” “การสอนภาษามลายูนานาชาติ” และ “การสอนภาษาเกาหลีนานาชาติ” เป็นต้น

(3) ความเชื่อมโยงและความแตกต่างระหว่างการสอนภาษาจีนนานาชาติและการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ

ความสัมพันธ์ระหว่างการสอนภาษาจีนนานาชาติกับการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติแบบดั้งเดิมเป็นไปในลักษณะของการที่การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติเป็นศาสตร์ดั้งเดิม และเป็นส่วนประกอบสำคัญของการสอนภาษาจีนนานาชาติ ในขณะเดียวกัน การสอนภาษาจีนนานาชาติก็ถือเป็นการสืบทอดและการพัฒนาของการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ กล่าวคือ การสอนภาษาจีนนานาชาติมีส่วนช่วยในการขยายขอบเขตการวิจัยด้านการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ ทำให้ลักษณะเฉพาะที่มีความเกี่ยวข้องกับการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติมีความชัดเจนมากขึ้น และวิธีการวิจัยก็มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การสอนภาษาจีนนานาชาติและการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติต่างก็เป็นศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์ทางทฤษฎีและแนวคิดที่คล้ายคลึงกัน แต่การสอนภาษาจีนนานาชาติจะมีความหมายที่ลึกซึ้งกว่า ที่ผ่านมา ศาสตร์ “การสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ” ไม่อาจตอบสนองหลักปฏิบัติของการเผยแพร่ภาษาจีนระหว่างประเทศได้อย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้

SE-ED

inspiration starts here

ISBN (e-book) : 978-616-338-206-1



9 786163 382061

חורב 240